

NYOMTATVÁNY- SZERKESZTŐ, FELDOLGOZÓ TECHNIKUS

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

NYOMTATVÁNSZERKESZTŐ, FELDOLGOZÓ TECHNIKUS

Feladatok és tevékenységek

A könyvnyomtatás eszközei a XVIII. század végéig igen keveset változtak, lényegében még ekkor is Gutenberg XV. századbeli találmányait használták. A nyomdász ott állt a kézi prés előtt, a prés lapján fekvő szedést bőrlabdával befestékezte, ráhelyezte a papiros ívet, meghúzta a prés emelőkarját, és ezzel az ív egyik oldalán kész volt a nyomás. Egy nap alatt két- vagy háromszáz ívet nyomtatott ki így két szorgalmas nyomdász. A gyorsajtó, majd a gőzgép, később pedig az elektromotor feltalálása után a nyomdákban óriási fejlődés indult. Az újságnymdákban ezután szemmel alig követhető gyorsasággal száguldott az elektromotor által hajtott rotációsgép, s egy óra alatt több mint ötvenezer hajtogatott újságot dobott ki magából. A papírgyártás, nyomdafesték-készítés, a gépi könyvkötés rohamosan fejlődött, és lehetővé tették az olcsó, mindenki számára hozzáférhető könyv megvalósulását.

A nagy példányszámú nyomtatás következtében a könyv megjelenése sokat veszített művészi értékéből. A betűművészek helyét a hivatásos betűrajzolók és betűmetszők vették át. A betű, mint díszítő elem egyre inkább elvesztette jelentőségét, a túlságosan szabályos, egyforma, túlságosan finom vonalú betűkkel már nem lehetett az oldalaknak a régi korokéhoz hasonló, egyedien szép képet adni.

A német nyomdászok ezt a hanyatlást akarták megállítani és visszafordítani a 80-as években indított megújítási mozgalmukkal. A könyvművészet igazi reneszánszát (megújítását) mégsem ők teremtették meg, hanem William Morris, angol költő és esztétikus. „A legjobb kézi munka is élettelen marad kellő ízlés hiányában, a kézművesség produktumait is művészettel és ízléssel kell megformálni” - vallotta. Saját nyomdát alapított, ahol hét év alatt több mint ötven könyvet nyomtatott. Betűit maga tervezte, könyveit ékesítő gazdag reneszánsz díszítéseket is maga tervezte, utasításokat adott a papírgyáraknak a könyvek papirosának összetételére, és merítésére vonatkozólag.

Maga szedte és nyomtatta a könyveket, és gondosan ügyelt a könyvkötő munkájára is, hogy az igazán szép és művészi könyvek készülhessenek. A nyomdája mintájára

Németországban, Angliában és Franciaországban is alakultak igényességre törekvő magánnyomdák.

A magyar könyvnyomtatásra is hatással volt egész Európában jelentkező megújulás. A magyar könyvnyomtatás átalakulása érdekes módon nem Budapestről, hanem vidékről: a Kner és a Tevan nyomdából indult ki. Az 1930-as évek folyamán e két vidéki nyomda példáját követve látott hozzá a Hungária Nyomda, a Hungária-könyvek kiadásához, s később több magyar nyomda is csatlakozott a mozgalomhoz. Az igényesen kialakított, szépen nyomtatott könyvek és kiadványok iránti igény, és kereslet napjainkig megmaradt.

Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?

A nyomtatványszerkesztő, feldolgozó technikus feladata hogy a „nyersen” kapott szövegből, a megrendelővel való egyeztetést követően kialakítsa a nyomtatásban megjelenő oldalakat. A tevékenység láncolat első elemeként egyezteti a megrendelővel a nyomdaipari termékkel kapcsolatos követelményeket. Ezt követően átveszi a különböző adathordozókon, esetleg különböző formátumban érkező anyagokat. A még formázatlan (nyers) szöveget a tartalomnak megfelelően tördeli, szövegszerkesztő és tördelőprogramok segítségével. Javítja a szövegben esetlegesen előforduló helyesírási hibákat. Feldolgozható formába konvertálja, átalakítja a szövegbe kerülő képeket szkennel (lapolvasóval beolvas), beállítja a helyes színt, a megfelelő árnyalatokat.

Majd a képeket beszerkeszti, bevágja a szövegbe. Tipográfiai ismeretei alapján megtervezi az oldalak külalakját; kiválasztja a megfelelő betűméretet, sortávot, oldalszél méretet. Berendezi a bekezdéseket, meghatározza az oldaltörést. Kéziratot és grafikai tervet (Layout) készít, majd kialakítja a kép-szöveg kiadványtervet. A tervek alapján próbamásolatot (Proof) készít, melyet még az anyag nyomdába kerülése előtt jóváhagyat a megrendelővel. Arra törekszik, hogy a nyomtatott könyv, folyóirat, vagy egyéb nyomdaipari termék belső tartalma és külseje összhangban legyen egymással, és mindenben megfeleljen a megrendelő elvárásainak. Miután a megrendelő elfogadja a próbanyomatot, a nyomtatványszerkesztő előkészíti a gyártást. Kiválasztja a megfelelő alapanyagokat (papír, festék) a nyomtatáshoz, figyelemmel kíséri a gyártás folyamatát. Folyamatosan ellenőrzi a kikerülő nyomdaipari termék minőségét, hogy az elkészült könyvek, nyomtatványok, újságok, plakátok, prospektusok, meghívók és a

legváltozatosabb nyomdaipari termékek a lehető legjobb minőségben juthassanak el a megrendelőhöz.

Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?

A nyomtatványszerkesztő, feldolgozó technikus legfontosabb munkaeszköze a számítógép, a kiadványszerkesztéshez szükséges programok és a számítógéphez csatlakozó kiegészítő eszközök. A kiegészítő eszközök (perifériák) között említhetjük a kép-szöveg információkat digitális formába átültető berendezést, a szkennert, a grafikus képernyőt (monitor) és a nyomtatót. Napjainkra ez az összeállítás kiegészült digitális kamerával és színes próbanyomtatóval.

A kapcsolódó eszközök mellett fontos szerepet kapnak az egyre-másra piacra kerülő, megújuló számítógépes programok. A megszerkesztett szövegnyomatásban való megjelenítése során, a levilágító, és előhívógépek kapnak fontos szerepet. A nyomtatványszerkesztők munkájának fő alapanyaga a papír, melynek kiválasztása nagy körültekintést igényel. A nyomtatásban megjelenő, megfelelő színárnyalatok elkészítéséhez különböző festékanyagokat és segédanyagokat használ.

Hol végzi munkáját?

A nyomtatványszerkesztő, feldolgozó technikus munkája két fő területből tevődik össze. A kiadványszerkesztés első szakasza a beérkezett, még formázatlan szöveg, és képek feldolgozása, összeszerkesztése tipikusan irodai feladat, amit a kiadványszerkesztő számítógépe előtt ülve végez. Ezt követően kerül sor a nyomdaipari termék létrehozására, magára a nyomtatásra. A gyártási folyamat a kiadványszerkesztő folyamatos irányítása, koordinálása mellett nyomdai üzemekben történik. Itt kerül sor a munkafolyamat ezen második szakaszára, a nyomdai berendezések, gépek és különböző nyomdaipari alapanyagok (festékek, papírok, egyéb segédanyagok) között.

Munkája során kikkel kerül kapcsolatba?

A nyomtatványszerkesztő, feldolgozó technikusok folyamatos kapcsolatban állnak a magukkal a megrendelőkkel.

A könyvkiadók lapszerkesztőségek, reklámstúdiók maguk is foglalkoztatnak kiadványszerkesztőket, de érkehetnek hozzájuk külső megrendelések is, például más szerkesztőségek, ügynökségek, csomagoló eszközöket felhasználók, kulturális intézmények, cégek is igénybe vehetik ezt a szolgáltatást. Igazán jó nyomdaipari termék csak képzett szakemberek összehangolt munkája nyomán jöhet létre. Ennek során a nyomtatványszerkesztő, feldolgozó technikus együtt dolgozik a grafikkussal, a tipográfussal, vagy fényképésszel. Kapcsolatot tart a kivitelezésben, gyártásban résztvevő nyomdaipari szakemberekkel, például szedők, levilágítók, gépmesterek, nyomdaipari technikusok.

Követelmények

Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?

A kiadványszerkesztés kitartó ülőmunkát igényel, a munka nagy része a számítógépes asztal mellett zajlik. A monitor előtt végzett szerkesztői munka igénybe veszi a szemet, az íróasztalhoz kötött tevékenység nem sok mozgáslehetőséget enged. A munka, jellemzően inkább szellemi, mint fizikai igénybevétellel jár.

A nyomdai munkálatok ellenőrzése, irányítása során a kiadványszerkesztő könnyű fizikai munkát végez. De ilyenkor is jellemzően a szellemi munka megerőltetőbb, mert gyakran párhuzamosan zajló munkafolyamatokat kell felügyelni.

Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma?

A munkafolyamatok mindegyike zárt térben az időjárás viszonyosságoktól védve zajlik. A munka irodai része, a monitor egész napos figyelése miatt a szemnek fárasztó, a hosszan tartó ülő testhelyzet megerőltető a gerinc számára. A nyomdában a naphosszat zúgó, kattogó nyomdaipari gépsorok és berendezések között, a zaj és a balesetveszély említhető

környezeti ártalomként. A nyomtatványszerkesztő, feldolgozó technikus dolgozik közvetlenül a festékekkel és egyéb nyomtatási segédanyagokkal is, a kémiai anyagok bőrrel érintkezve allergiát okozhatnak.

Gyakran előfordul, hogy a vészesen közelgő lapzárta, egy rövid határidőn belül lezajló esemény vagy rendezvény miatt a nyomtatványszerkesztő, feldolgozó technikusnak túlórákat kell vállalnia, éjszakába nyúlóan kell végeznie munkáját.

Természetesen a rövid határidővel vállalt feladatoknál nem csak a munkaidő tolódik ki, de a munkadíja is magasabb.

Milyen egészségügyi követelményeket támaszt a szakma?

Fontos tudni, hogy minden foglalkozásnak szigorú egészségügyi alkalmassági feltételei vannak.

A fontosabb szempontok közül néhányat kiemelünk, tájékoztató jelleggel:

- jó látás,
- ép hallás,
- fokozott figyelem,
- együttműködés,
- jó állóképesség,
- karok, kezek, ujjak fokozott használata.

A foglalkozás gyakorlása során felmerülő kockázati tényezők:

- zaj,
- fokozott balesetveszély,
- poros, füstös, gőzös, gázos levegő,
- allergizáló anyagok,
- vegyi anyagok használata.

Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező a szakmában?

A nyomtatványszerkesztő, feldolgozó technikus munkája alapján véve alkotó tevékenység, ami kreativitást, ötletgazdagságot és jó esztétikai érzéket igényel.

Fontos kívánalmak még a pontosság, és a precíz, igényes munkára való törekvés. Az ügyfelekkel való kapcsolattartás során lényeges a határidők betartása és a megbízhatóság és a jó kommunikációs képesség.

A szakma gyakorlásához kapcsolódó feltétel a jó látás, ezen belül is a jó színlátás, az ábrák és grafikák formai árnyékolásbeli különbségeinek felismerése. Írott anyagok, szövegek esetében fontos a hibák felfedezése, a javításra szoruló szavak, számok korrigálása.

Milyen tantárgyakból kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?

A szakmához közel álló tárgyak az irodalom és nyelvtan, valamint az idegen nyelv. A szakma megfelelő szintű gyakorlásához jó eredményt kell elérni művészettörténet és rajz-vizuális nevelés tantárgyakból is.

Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

Egy szép köntösbe bújtatott, minőségi papírra nyomtatott jó könyv, vagy folyóirat szemet és lelket egyaránt gyönyörködtet. Jó megfogni, átfuttatni ujjaink között a lapokat, elgyönyörködtetnek a képek és illusztrációk, megpihen szemünk a díszes betűkön. Olyan embereknek ajánlható ez a szakma, akik maguk is kedvvel és érdeklődéssel forgatnak különböző kiadványokat, szeretnek olvasni, és érdeklődnek a mindennapi események, hírek, kultúra tudomány, vagy képzőművészet iránt.

Olyan emberek fogják jól érezni magukat ezen a területen, akik már meglévő elemekből szeretnek új dolgokat létrehozni. Kicsit úgy, mint egy kirakós játéknál, ahol az egyes darabkák a szövegrészek, és a képek, melyeket addig rakosgatunk ide- oda, amíg ki nem alakul a megfelelő összhang. Függetlenül, önállóan dolgozni tudó emberekhez illik leginkább ez a szakma, akik – amellet, hogy kedvvel dolgoznak egyedül, - szívesen koordinálják mások tevékenységét is.

Szakképzés

A nyomtatványszerkesztő, feldolgozó technikus képzés célja a nyomtatványoldalak önálló kialakítását az adott gyártási utasítások alapján, szedési, tördelési, tipográfiai és helyesírási szabályok figyelembevételével végző szakemberek képzése. Feladatuk, e grafikai másoló-eredetiek készítése valamennyi nyomtatványfajtából a különböző nyomtatási eljárások számára és részvétel a nyomtatványok jellegének, arculatának kialakításában.

Előképzettség

A képzésben való részvétel előfeltétele középiskolai végzettség. Ezen felül szakmai alkalmassági követelményeknek kell megfelelni.

Képzési idő

A képzések időtartama 2 év. Az elméleti és gyakorlati oktatás aránya 70- 30 százalék.

A szakképzés elméleti és gyakorlati tárgyai

Nyomdai szöveg- és képszerkesztő általános nyomdaipari alapismeret, Nyomdai szöveg- és képszerkesztő szakmai ismeret, Nyomdai szöveg- és képszerkesztő anyag- és áruismeret, Nyomdai szöveg- és képszerkesztő szakmai rajz, Nyomdai szöveg- és képszerkesztő munkavédelem, Nyomdai szöveg- és képszerkesztő gazdasági alapismeret, Nyomdai szöveg- és képszerkesztő szakmai gyakorlat. Szabadon választható kötelező szakmai tantárgyak: Művészettörténet, Szedőnyelvtan, Multimédia.

A szakképesítés vizsgakövetelménye

A szakmai vizsga írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsgából áll. Írásbeli vizsgát Általános nyomdaipari ismeretek, Szakmai ismeret, Anyag- és áruismeret és Szakmai rajz tárgyakból kell tenni.

A szóbeli vizsga tárgyai: Szakmai ismeret (alkalmazás szint), Anyag- és áruismeret (alkalmazás szint), Általános nyomdaipari ismeretek (megértés szint), Munkavédelmi ismeretek (alkalmazás szint), Vezetési ismeretek (alkalmazás szint).

Gyakorlati vizsga keretében a tanuló a tanév során szakdolgozatot készít, a témát lehetőleg üzemi gyakorlatból meríti.

Az azonos szakcsoportos oktatás társszakma Nyomdaipari alapismeretek tantárgy jegyét a képző intézmény elismeri, ha a társszakma szakmunkásvizsga minősítése legalább közepesen megfelelt.

A szakképesítés azonosító száma: 54 5411 04 – nyomtatványszerkesztő technikus
54 5411 03 - nyomtatvány-feldolgozó technikus

Kapcsolódó foglalkozások

Fa- és könnyűipari mérnök,

Nyomdaipari üzemmérnök,

Fa- és könnyűipari technikus,

Nyomdai gyártás előkészítő

Technológus,

Programozó,

Üzem-, üzemrész vezető.

A szakképesítéssel betölthető munkakörök

Nyomtatvány-feldolgozó technikus,

Nyomtatványszerkesztő technikus,

Nyomdaipari mérnökasszisztens.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

A nyomtatványszerkesztő technikus foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal
Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Ez a kiadvány az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával 2005-ben készült. Aktualizálva 2008-ban.
A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.